

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ
ГОРЊОКРАЈОВЈАЧКЕ

СВЕТИ ГАВА ГОРЊОКРАЈОВЈАЧКИ

• ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА МАТИРИА • ГОДИНА XVII • БРОЈ 39 • ЈУЛ 2019 •

15. ГОДИНА АРХИЈЕРЕЈСКОГ СЛУЖЕЊА

Свети Сава горњокарловачки

Излази са благословом Његовог
Преосвештенства Епископа
горњокарловачког г. Герасима

Издавач:

Епархија горњокарловачка
Издавачка установа
„Мартирија”

Председник уређивачког одбора:

Његово Преосвештенство
Епископ горњокарловачки
г. Герасим

Главни и одговорни уредник:

Архимандрит
мр Наум (Милковић)

Чланови редакције:

презвитер Дарко Дугоњић
Ѓакон Будимир Кокотовић
чтец Саша Лончина
чтец Миленко Анђелић
гђа. Љубинка Тошев Karpowicz
г. Мирослав Иванчевић

Адреса уредништва:

Епархија горњокарловачка
Издавачка установа „Мартирија”
Враницанијева бр. 6

Контакт:

телефон: 00385 (0)47 642 531
факс: 00385 (0)47 642 532
e-mail: naum.m89@gmail.com

Тираж:

1.000 примјерака

Штампа се средствима Епархије
горњокарловачке. Часопис није
намијењен за продају.

Ваше донације намијењене нашем
издаваштву можете уплатити на
жиро-рачун Епархијског управног
одбора Епархије горњокарловачке:

IBAN HR57 2484 0081 1025 9512 2
Raiffeisen BANK Austria d.d.

Рукописи и фотографије се не
враћају. Текстови и прилози
објављени у часопису представљају
ставове аутора.

ISSN 1334-3467

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ
ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ

СВЕТИ САВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

• ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА МАРТИРИЈА • ГОДИНА XVII • БРОЈ 39 • ЈУЛ 2019 •

СВЕТИ ГРИГОРИЈЕ БОГОСЛОВ: БЕСЈЕДА НА СВЕТУ ПЕДЕСЕТНИЦУ

.....СТР. 2

Ѓакон Будимир Кокотовић

Двестаседамдесетогодишњица од упокојења АЛЕКСИЈА АНДРЕЈЕВИЋА

митрополита ужичко-ариљског и костајничко-зринопољског

.....СТР. 9

Митрополит лемесоса Атанасије

РАЗВОД – БРОДОМ У СИГУРНОЈ ЛУЦИ

.....СТР. 12

Сњежана Орловић

ПОВОДОМ ПОСТАВЉАЊА СПОМЕНИКА У СМИЉАНУ ПРИЛОГ ПОЗНАВАЊУ ИСТОРИЈЕ СТРАДАЊА СРБА, КУЛТУРНЕ И ИСТОРИЈСКЕ БАШТИНЕ НА ПОДРУЧЈУ СМИЉАНА И ГОСПИЋА

.....СТР. 16

Љубинка Тошева Karpowicz

ПРАВОСЛАВНА ОПШТИНА СЕЊСКА 1917-1919 ГОДИНЕ

.....СТР. 22

www.eparhija-gornjokarlovacka.hr

АКТУЕЛНОСТИ

Вијести преузете са интернет
презентације епархије горњокарловачке

.....СТР. 26

СВЕТИ ГРИГОРИЈЕ БОГОСЛОВ: БЕСЈЕДА НА СВЕТУ ПЕДЕСЕТНИЦУ

Укратко ћемо богословствовати о данашњем празнику да би наше славље могло постати духовно. Сваки од нас има свој начин празновања; служитељ речи, пак, слави речима које су најприличније поводу. Ни једна красота не радује толико љубитеље лепоте, као што љубитеља славља радује духовно празновање. Размотримо казано.

Јудејац празнује, али, по написаном, он, тражећи закон телесни, закон духовни није остварио. Празнује и Јелин, али телесно, саобразно својим демонима и боговима од којих су једни, по личном признању пагана, узрочници страстима, а други су поштовани као богови страсти; због тога се и њихово празновање састоји у задовољавању страсти својих, а грешити за њих значи поштовати Бога који штити страст као најдостојније дело. Празнујемо и ми, али празнујемо онако како је угодно Духу; а њему је угодно да ми или радимо, или говоримо нешто умесно. Празновати - то код нас значи остваривати души својој вечна блага, добра која вечну вредност имају, а не блага која брзо пролазе и нестају, која, како ми се чини, тек мало наслађују сећања, а много више разгоне и штете им. Довољна је телу злоба његова. Треба ли пламен потпиривати или звери давати обилнију храну да би он овладао разумом и постао још неукротивији? Значи, треба празновати духовно. А почетак беседе (сасвим је умесно указати и на предмет наше пажње како бисмо се помоћу њега што више приближили слављу, мада ће се наша реч донекле и удаљити од предмета) - почетак беседе биће овакав. Јевреји, на основу Мојсејевог закона поштују број седам, као што су касније Питагорејци поштовали број четири, којим се они чак и заклинју, а Симонијци и Маркионити поштују број осам и тридесет, помоћу којих поштују и дају имена неким еонима. Иако ми није познато на основу којих то закона или по каквој сили броја седам, ипак Јевреји овај број поштују; познато је да је Бог за шест

дана створио материју, уобличио је и дотерао у сваком погледу, савршивши овакав свет који сада видимо, а у седми дан је починуо од дела својих што нам посведочава и назначавање суботе која на јеврејском језику значи одмор. Но, ако у овоме постоји и неки узвишенији смисао, препустићемо да о томе мудрују други. Поштовање броја седам није се односило само на дане, већ су они овај смисао пренели и на године. Када су у питању дани - субота је најбољи сведок тога, јер они њу непоколебиво поштују, као и седмодневно неупотребљавање квасног хлеба, а када су у питању године свака седма година опроштаја. Поштовање се није простирало само на седмице, него и на седмицу седмица, како дана, тако и година. Седмице дана стварају педесетницу - у њима је дан нарочито свет; седмице, пак, година - тако они називају јубилеје у којима су остављали земљу необрађеном, ослобађали су робове, а све што су током протеклих година купили, без накнаде су враћали пређашњим власницима. Народ тај није Богу посвећивао само прве плодове и првородну летину, већ чак дане и године. Такво поштовање броја седам довело је до поштовања педесетнице. Наиме, број седам помножен са собом самим даје педесет, при чему недостаје један дан, али тај недостајући број ми Позајмљујемо од будућега века и то је осми дан, али у исто време и први, или боље рећи, једини и неокончиви. У њему треба да се оконча овдашње суботствовање душа наших, да би била указана част седмерици и осморици, како су неки пре нас схватили ову Соломонову изреку.

Мада о поштовању броја седам постоји још и других сведочанстава, за нас ће површно тумачење тог броја бити сасвим довољно. Тако, наименовано је седам духова којима приличи поштовање, а духовима, како ми се чини, угодно је било Исаији да назове и именује управо дејства Духа. Словеса Господња, по речима Давидовим, очишћена су седморицом. Праведник, који буде избављен из шест

невоља,биће поштеђен и у седмој. Такође знамо да грешнику неће бити опроштено само седам пута, него седамдесет пута седам. Међутим, и у обратном смислу (пошто је и кажњавање за грех похвално), Кајин је седмоструко трпио казну тј. поднео је казну за братоубиство; Ламех, пак, седамдесет седмерица јер је постао убица након доношења закона и после осуде. Лукави суседи ће примити седмоструку плату у недра своја. Дом Премудрости је утемељен на седам стубова, а истим бројем је украшен Зоровавелов камен. Током седам дана указује се хвала Богу. Чак и неплодна рађа седморо, савршени број, и тиме се супродстављају они који немају пуни број деце.

Ако треба уважити и старозаветне извештаје, онда примећујем да је Енох, будући рођен као седми после прародитеља, поштован као промена. Такође примећујем да је двадесетпрви - Авраам, прослављен патријараштвом, добијањем великог тајанства, јер редоследни број његовог рођења чини трикратно узета седмица. Неки други, који су одважнији од нас, осмелили би се па да дођу и до Новог Адама, Бога мога и Господа Исуса Христа Који се, по нисходном родослову код Луке, сматра седамдесетседмим од старог, и под грехом живећег, Адама. Указујем још на седам труба Исуса Навина, а исти толики број је свештеника, али и број дана, колико је трајао опход око Јерихона када су пале зидине града. Подсећам још и на седмokratно обраћење, као и трикратно тајновито дување пророка Илије, који је повратио живот сину Сарептске удовице и једнаком броју изливања на дрва када је он, од Бога ниспосланим огњем, запалио жртву и посрамио надри пророке који нису могли то исто да учине помоћу својих молитава. Указујем и на исти број Јелисејевог клечања над сином Суманићанке, после чега је у њему повраћено дисање.

На основу оваквих поставки, како ми се чини, нећу још наводити примере светилника у храму који је имао седам кракова и седам светилки, у седми дан освештава се свештеник, седмог дана се очистио губавац, а током истог броја дана обнавља се храм. Седамдесете године народ је

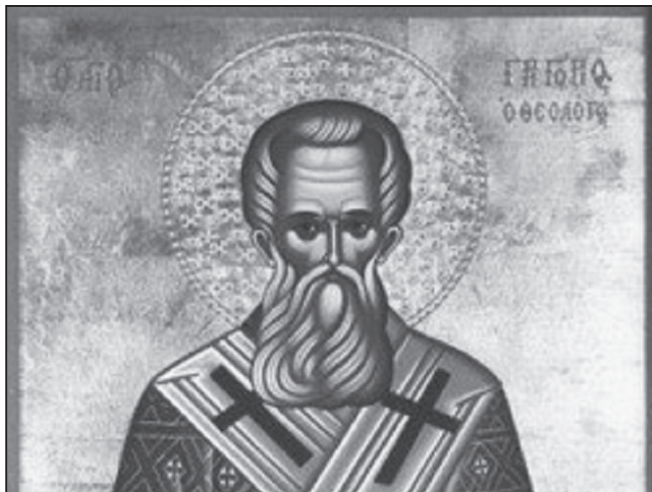
враћен из ропства да би и у десетицама било исто што бива и у јединицама, и најсавршенијим бројем вршено је поштовање броја седам. Но, што стално да говорим о ономе што је далеко од нас? Лично Исус - потпуно савршенство, могао је у пустињи да нахрани гладне, најпре са пет хлебова пет тисућа људи, а потом и са седам хлебова да нахрани четири тисуће људи, тако да је и преостало још хране: у првом случају дванаест котарица, а у другом седам котарица; ово, и још друго, сматрам да сасвим приличи Духу и није без разлога. Чак и ти, док читаш Писмо, уочаваш многе бројеве који се помињу, а који поред јасног, садрже и дубље значење. За садашње време најприкладније је рећи да, вероватно на основу ових разлога или по веома блиским им узроцима или, пак, по неким узвишенијим разлозима, Јевреји поштују педесети дан, који и ми поштујемо,

исто као што и друго шта јеврејско поштујемо, Јевреји поштују праобразно, а ми обновљено, тајанство. Пошто смо све ово казали као увод, приступимо сада започетој теми.

Ми празнујемо Педесетницу, силазак Духа Светога, окончавање обећаних нам догађаја, испуњење наших надања, тајну веома велику и достојну хвале! Окончавају се Христова дела телесна или да кажемо, дела која се тичу његовог телесног обитавања на земљи (опрезно кажем да се окончавају дела која се односе на тело, да ме не би нека реч убедила у то да је боље свући тело) и почињу дела Духа. Шта је везано за Христа? Дјева, рођење, јасле, повоји и пелене, анђеоско појање, присутни пастири, звезда водила, поклоњење и дарови мудраца, Иродово убијање деце, Исус који бежи у Египат и враћа се из Египта, Исус обрезани, крштени,

сведочанство озго, кушање, каменовање нас ради, Исус који нам дарује образце страдања за реч, који је предат и прикуцан на дрво, сахрањен и васкрсли и вазнесени на небо. Много од набројаног Христос и данас прима, подразумевам безбожно понашање Христомрзаца, али све то Он трпи по својој дуготрпљивости, јер од Христољубаца прима достојно поштовање. Он хита да првима покаже

свој гнев, а нама да потврди своју доброту - њоме се, вероватно, дарује време за покајање, а нас испитује у љубави и постојаности својој, хоћемо ли ослабити у жалости и подвизима побожности? Такав је од древности закон Божјег провиђења, закон неистраживих судби Божјих по којима се премудро управљају дела наша. Таква су дела Христова, а долазећа ћемо видети у још већој слави. О, када би и нас Христос видео!

Да бих могао говорити о делима Духа, молим се да на мене сиђе Дух и да ми дарује моћ речи колико желим, али ако и не у толикој мери онда онолико колико време дозвољава доћи ће Он, свакако, не у облику слуге, него царски, и неће чекати нечије заповести како то неки мисле. Дух дише где год хоће, на кога, када и колико му је угодно. Дух нам заповеда да тако мислимо и тако да говоримо.

Сваки који унижава Духа Светога сматрајући Га створењем, клеветник је, зли слуга и најзлостнији од свих злобника. Злим слугама је својствено да поричу власт и господство, устају против свога господара, а оно што је било слободно уподобљавају себи и своме робству. Сваки, пак, који Га призна за Бога, тај је божанствен и просвећен је умом својим. А онај који Га назива Богом тај се велича пред трезвеним људима, а ако то чини пред простима,

онда је веома несмотрен; све ово из простог разлога што бисер доноси штету, прасак грома штети и слаби слух, сунчева светлост заслепљује болесне очи, а тешка храна - веома штети онима који још млеко пију. Поступно их треба водити напред и приближавати узвишенијем да би дарована светлост заиста светлела, а истина да би била награђена истином. Због тога и ми, оставивши најсавршенију реч за коју још није време, побеседићемо овако.

Ако ви не исповедате Светога Духа ни нествореним, ни времену подложном онда (дозволите ревности да се изрази донекле смело) у вама очигледно делује опречан дух. Ако сте ви до тога степена трезвени да избегавате директну нечастивост и изван робства стављате Тога који и нас чини слободнима, онда и са Светим Духом, и заједно са мном, размотрите следеће: ја сам, наиме, уверен да сте ви већ у извесној мери причасници Духа Светога и стога ћу са вама разговарати као са својима. Или укажите на нешто средње између робства и господства где би могао наћи место за достојанство Духу или, избегавајући робство, немојте оставити недоумицу где да прибројите Тога о коме је реч

Можда вас оптерећује стил, можда вас спутава тежина речи која за вас постаје камен спотицања и камен саблазни, као што је за неке и Христос био. То је људска слабост и немоћ. Сјединимо се стога духовно, postanimo више братољубивијима, неголи самољубивијима. Признајте Божју силу и ми ћемо вам поједноставити казивање. Исповедите природу другачијим, вама најприкладнијим, изразима и ми ћемо вас исцелити као болеснике, па чак ћемо вам утиснути и ново задовољство. Веома је срамно и неразумно душом бити здрав, а трубити на сав глас, утајивати ризницу као да завидиш другима, или опасати се да не би осветио језик. Још је срамотније што смо ми подложни свему ономе за шта друге оптужујемо, што осуђујемо спорења у речима, а сами се залажемо за реч. Исповедајте у Тројици једно Божанство или, ако вам више одговара, једну природу и ја ћу вам од Духа испросити реч: Бог. Врло добро знам да Тај који је дао прво, даје и друго, а тим пре узрок спора је духовна област, а не ђаволска упорност. Рећи ћу још јасније и краће: нити ви нас оптужујте за исувише висококазивање (не треба завидети узвишености), нити ћемо ми вама замерити на примедби за овако узвишено казивање; нећемо ми вас оптуживати ни за ту привремену изреку

све док са нама не остварите, ма и другим путем, то исто пристаниште. Ми нећемо тиме остварити победу, већ ћемо вратити браћу своју са којом нас дели извесна разлика.

Ово говорим вама који у себи имате живота и трезвено расуђујете о Сину. Дивим се вашем животу, али не одобравам у свему ваше учење. Пошто имате дарове Духа треба да примите и Духа лично, да се не бисте просто подвизавали, него да се подвизавате по закону. Од њега, као награду за ваш живот, нека вам буде дарован и овај венац - савршено и споведанье Духа, и са нама и пре нас, да Га исповедате достојно. Одважујем се и на нешто узвишеније, односно, усуђујем се заједно са апостолом да кажем: толико

вас волим, толико ценим ваше богоприлично владање и тај цвет уздржавања, и свештена сабрања, и часно девство, и чистоту, и свеноћно појање, и ништољубије, и братољубије, и странољубије, да сам спреман да будем одлучен од Христа и пострадам као осуђеник само да ви останете са нама, и да заједно прославимо Тројицу. Треба ли да говорим и о другима који се, сасвим очигледно, умртвише и које једино Христос може својом моћи да васкрсне из мртвих? Они се злонамерно одељују међусобно по месту свога живљења, али су везани јединственим учењем и међу собом су несагласни колико и разроке очи усмерене на један предмет, али пошто нема разлике у виђењу, него само у положају, можемо их кривити једино за тај један недостатак, а никако и за слепило. Ако сам довољно образложио то што се вас тиче, опет ћу се вратити Духу Светом. Мислим да ћете и ви поћи за мојим мислима.

Дух Свети је свагда био, јесте и биће: Он нема почетак и неће имати крај свога постојања и бића, него се свагда са Оцем и Сином

представља и броји. Нити Оцу приличи да је некада био без Сина, нити Сину без Духа: то би сасвим било неславно за Божанство као када би услед измене савета својих дошли до пуноте савршенства. Дакле, Дух Свети се свагда прима, а не да (Он) прима; Он савршава, а не да Га савршавају; испуњава, а не да Га испуњавају; освећује, а не да њега освећују; приводи човека обожењу, а не да њега уведе у обожење. Он је

свагда један и исти, како у односу на себе самог, тако и у односу према осталим Лицима Свете Тројице са којима Га чествујемо; невидљив је, не подлеже ововременом закону, необухватив је, неизмењив је, без каквоће је или количине, без облика; неописив је, самопокретан је, свагда дејствујући, слободан, самовластан, најмоћнији (иако, као што све припада Јединорођеноме, тако и све што припада Духу, узводи се до првог Узрока); Дух је - живот и животодавац; Он је - светлост и Светлодавац; Он је - изворна доброта и благод, и извор је доброте; Он је - Дух прави, владичњи, Господ, Он изашиље, одабира на дело, сазидава себи храм, узводи до истине, дела где хоће, раздељује дарове, Дух је усиновљења и истине, премудрости, разума, познања, побожности, савета, крепоспш, страха Божјега. Кроз њега познајемо Оца небескога и прослављамо Сина, а једино Они познају њега, јер је једна част, једно је служење и клањање, једна моћ, једно савршенство и освећење. Које је његово својство? Све што има Отац, то припада и Сину, осим нерођености; све што

има Син, припада и Духу, осим рођености. Међутим, нерођеност и рођеност не значе разлику суштине, како се мени чини, него се та својства разликују у једној и истој суштини.

Ти си нестрпљив у жељи да ми противуречиш, а ја опет хитам да наставим поуку. Поштуј овај дан Духа Светога, задржи колико год можеш језик свој: сада ћемо причати о неким другим језицима; бој се или се постиди ових

њихове пријемчивости, и у трима различитим временима - до Христовог прослављања страдањем, после прослављања васкрсењем и после вазнесења на небо, или после васпостављања, или како већ да назовемо то; као прво, њихово очишћење од болести и духова које се свакако није десило без учешћа Духа Светога, тако исто и друго, после савршавања провиђења - Христово дување које је,

језика који се показаше у пламеном облику. Данас ћемо учити, а сутра ћемо расправљати о речима: данас ћемо славити, а сутра ћемо се усаглашавати. Једно је област тајне, а друго приличи нашем гледању; једно приличи црквама, а друго - онима који се наслађују; једно приличи онима који побожно расуђују о Духу, а друго - онима који се исмевају са Духом. Одбацимо туђинско и устројимо своје. Дух Свети је, као прво, деловао у анђеоским и небеским силама, у тим бићима која су створена и најближа су Богу, која окружују Бога; њихово савршенство и блистање, једнако као и спорост на грех, или непријемчивост на зло, нису ни од кога другог до од Духа Светога; потом је Дух деловао и у Оцима, и у Пророцима, од којих су први познали Бога путем праобраза, а други се удостојише познања будућег збивања у мери у којој је Дух Свети открио то у срцима њиховим, и то што ће тек доћи они су видели као да се већ десило; таква је, ето, моћ Духа Светога; после тога, деловао је Он и у ученицима Христовим (нећу казати у Христу, у коме је Он обитавао, али не као дејствујући, него као равноправни сапутник) трократио, по мери

очигледно, било божанствено дихање и, најзад, данашње раздељивање огњених језика које и прослављамо. Али, прво беше нејасно, друго беше јасније, а ово данашње је најсавршеније; данас Дух Свети није присутан само деловањем својим, дејством, већ суштински и, да кажем, Дух саприсуствује и живи заједно са нама. Као што је Син телесно разговарао са нама, тако и Духу приличи да се на видљив начин покаже; и када је Христос узашао од нас у слави својој, тада је Дух Свети сишао нама; требало је да дође, јер Он је Господ; и да буде изаслан, јер Он није противник Божји. Овакво образложење наше много више показује њихово једномислије, неголи деобу (њихове) природе.

Дух Свети због тога долази после Христа да ми не бисмо остали без Утешитеља; због тога се и назива иним да би ти схватио равноту; наиме, реч: ини, употребљена је уместо друго ја; тај израз нам означава истоветну владавину и господство, а никако неко унижење, јер се реч ини, колико ја знам, не употребљава код инородних, него управо код једносусних. Дух се јавља у виду раздељених језика због сродности

са Божјом Речи; у виду пламених језика (шта мислиш зашто?), или због очишћења (на основу Писма знамо и за огањ који чисти, што могу и познати они који то желе), или по суштини својој: јер, Бог наш јв огањ - огањ који спаљује нечастивост. Но, ти поново негодујеш због речи: једносуштан! Појављује се у виду раздвојених језика због различитих дарова који су од њега; у виду седећих језика, да би означили царско достојанство и обитавање у светима; наимае, и Херувими су Божји престо. Јавља се у горњој соби чиме се означава усхођење и узношење од земље оних који Га примају; и водама Божјим се покривају неки дворови (горнице) у којима се химнама слави Бог. Све оне који су посвећени у узвишеније служење Христос причисљује тајновитости горнице показујући да и Бог треба да снисходи ка нама (као што је и познато када је снисходио Мојсеју), а потребно је да и ми усходимо ка њему и да при таквом срастању достојанства обавезно настаје и производи заједничарење Бога са људима. И докле год да се људи налазе у свом личном достојанству Бог је свагда у узвишеном достојанству, а човек - у униженом, све дотле је благост несједињива, човекољубије несаопштиво, а посредни је велика и непремостива пропаст која не само да богаташа одваја од Лазара и од жељених недара Авраамових, него одваја створено и пролазно јестаство од нествореног и личног.

Духа Светога су проповедали пророци у следећим извештајима: Дух Господњи је на мени; и починуће на њему седам духова; и сиће Дух Господа и поучи их; Дух знања испуни Веселеила, градитеља скиније; Дух зна бити и гневан; Дух је узео Илију на колима и многоструко је испрошен од Јелисеја; Дух добри и господствени поучава и избавља Давида; Свети Дух је први пут обећан кроз пророка Јоилу који каже: и у последње дане излићу Духа свога на свако тело тј. на верујуће, на синове ваше и на кћери ваше, итд. На крају и кроз Исуса који прославља Духа и прославља се Духом, исто као што прославља Оца и бива прослављен Оцем својим. Колико је то штедро обећање!? Дух и сада и вечно сапребива са достојнима још и у овоземаљском животу нашем, а и после ће сапребивати са свима који се удостојише небеских добара, уколико Га целосно сачувамо побожним животом својим и уколико Га не одбијемо од себе у мери учињеног греха.

Исти тај Дух, заједно са Сином, устројава

творевину и делује у васкрсењу, у чега нека те увери написано: речју Господњом утврдише се небеса и Духом уста његових сва сила њихова; Дух, који ме је створио, дихање Сведржитељево које ме поучава; и још: послаћеш Духа твога и настаће и обновиће се лице земље Он устројава људе у духовном рађању, у чега нека те увери речено да нико не може видети или примити царство, уколико се не роди озго, Духом, и од првог рођења које је тајна ноћи неће се очистити дневним и светлим узсаздањем, којим се узсаздава сваки појединачно. Тај Дух, као премудар и човекољубив, ако обујми пастира - чини га псалмопојцем који одагнава зле духове и указује у њему цара Израилева. Ако обујми пастира оваца, који је до тада брао дудове - чини од њега пророка. Сети се само Давида и Амаса! Ако обујми оштроумног дечкића - још пре потребног узраста његовог - ствара од њега судију чак и над старешинама. Сведок томе нам је Данило који је победио лавове у рову. Закупи ли рибаре - цели свет лови у мрежу Христову, њиховом проповеђу. Узми за пример Петра и Андреја, и синове грома, који су грмили о духовноме. Обујми ли царинике обраћа их у ученике и ствара од њих купце душа. Сведочи нам то Матеј, дојучерашњи цариник, а од данас јеванђелиста. Обухвати ли противнике и ревносне гонитеље, мења њихову ревност и од Савла ствара Павла који са толико ревности дела сада у побожности, колико је јуче ревновао у злу.

Он је једновременно и Дух кротости, али и гневљив на оне који греше. Дакле, упознајмо његову кротост, а не гнев, исповедајмо његово достојанство и избегавајмо хуљења, не пожелимо да Га видимо гневног без помиловања. Он и сада чини мене пламеним проповедником овде пред вама. Ако ни у чему не пострадам, слава Богу! Ако ли и пострадам, опет слава Богу! Прво што желим јесте да Бог поштеди наше противнике, а друго да и мене освети, награђујући ме тиме за свештенослужење јеванђељу и примајући оно што се савршава крвљу.

Апостоли су почели говорити туђим језицима, а не матерњим и што је нарочито важно, почели су говорити иако беху неучи. То је доказ невернима, а не верујућима, и треба да послужи за посрамљење неверника као што и пише: страним језицима и туђим уснама говорићу људима својим, и ни тако ме неће послушати. Слушали су, ипак. Застани кратко овде и размисли о реченом. Јер у реченом

постоји обостраност, раздељена знаком интерпункције. Тако су сваки на свом језику и наречју чули, односно, можемо казати да је изговорен један глас, а чуше се многи гласови због комешања и потреса у ваздуху, или да кажем јасније: из једнога гласа настајаху и происхођаху многи гласови! Или, задржавши се на речи слушаху, речи: који говоре својим речима треба подвести под оно што производи да би се дошло до смисла: казивали су речи које су биле познате слушаоцима, а не њихов матерњи језик и управо то значи да су говорили страним речима. Ја се са овим последњим саглашавам из разлога што би прво било чудо. које би имало смисла за слушаоце, а не за говорнике, док се последње односи директно на говорнике које су оптуживали да су се напили, на основу чега закључујемо да су деловањем Духа Светога сами они чудодејствовали у казивању благовести.

Истина, за похвалу је било и деоба језика извршена у древности, када су људи градили кулу, али беху злонамерни и безбожни, мада су сви говорили једним језиком (на ово се и сада неки усуђују); једномислије које је разрушено различитошћу гласова, разрушило је и започети посао. Ипак је много похвалније раздељивање језика које се чудесно десило сада; јер, изливши се од једнога Духа на многе, опет се све доводи до јединственог сагласја. Постоји различитост дарова који потражују нови дар, помоћу којег ће се знати разликовати најпревасходнији међу њима; из простог разлога што сваки дар поседује нешто похвално. Прекрасним би могли назвати и ону деобу о којој нам казује Давид: потоци Господе, и раздели језике њихове. Због чега? Због тога што су заволели свакојаке речи од погибљи, језик превртљив и лукав. Давид овде као да директно изобличава све оне језике који расецају Божанство. Но, о овоме је сасвим довољно речено.

Пошто су ови језици благовестили житељима Јерусалима, побожним Јудејцима, Парћанима, Миђанима, Еламитима, Египћанима, Крићанима, житељима Либије, Арабије, Месопотамије и мојим Кападокијцима и свакоме народу који је под небесима, Јудејцима (ако неко тако жели да представи) сабраним у Јерусалиму, онда је сасвим уместо питање: који то беху Јудејци и из којег робства враћени? Јер, египатско и вавилонско робство је било за времена и давно је већ прошло повратком заробљеника; римско робство још није ни настало, а требало је да наступи као последица њихове дрскости против Спаситеља. Преостаје нам да под овим подразумевамо робство које се збило за време Антиоха, а које је било мало пре ових збивања. Ако се неко не саглашава са оваквим тумачењем, као са натегнутим (јер се то робство не сматра древним, а Јудејци у њему нису били расејани по свим странама васељене), већ потражује и очекује неко веродостојније, онда нека чује и ово. Пошто је народ јудејски, како нам повестује Јездра, много пута и од стране многих завојевача поробљаван и пресељаван, нека племена се вратише у отачаство, а нека су и даље остала у робству и, вероватно, нека од ових последњих, расејаних по многим народима, дођоше тада у Јерусалим и постадоше учесници и сведоци чуда. Овакво образложење сам наменио знатижељницима и вероватно да оно није излишно. И све друго што год бих придодао овоме дану, као прикладно, представљало би добитак и за нас. Међутим, време је већ да отпустим ово сабрање: беседа ми се веома продужила. А славља никада не треба прекидати, свагда приличи да празнујемо, сада телесно, а касније, и убрзо, сасвим духовно када ћемо чистије и јасније сазнати основу свему овоме у Речи, и Богу, и Господу нашем Исусу Христу - истинском празнику и радости спасених, са Којим нека је слава и част Оцу, са Светим Духом, сада и у све векове. Амин.

Двестаседамдесетогодишњица од упокојења

АЛЕКСИЈА АНДРЕЈЕВИЋА

митрополита ужичко-ариљског и костајничко-зринопольског

После смрти митрополита ариљског и моравског Јосифа, патријарх пећки Арсеније IV Јовановић – Шакабента обавестио је управу Ариљске епархије дана 07. децембра 1736. године, да им је упутио ипопсиџија¹ кир Алексеја – протосинђела,² „за пастира и учитеља, јеже и свој харз отслахом за јего ко свјетлому царскому двору за берат и ферман царски.“³

О биографским подацима Алексеја Андрејевића, до избора за митрополита 1736. године мало се зна. Био је родом из Пећи, као и пострижник Пећког манастира. О Андрејевићу, патријарх Арсеније IV каже: „Знајући га од малог узраста, при нама верног служитеља, мужа искусна и добродетеља“, јер је у Пећком манастиру пратио његово узрастање.⁴ Посвећен је за митрополита ужичког и ариљског 1737. године, а исте године помиње се у једном запису на Златоустовом маргариту „књизи врло корисној“, која се чувала у манастиру Житомислићу.⁵

Након неуспеха царске војске и пораза од Турске, 1737. године, патријарх пећки Арсеније IV био је приморан да се повуче из Пећи у Београд, а након тога прелази у Срем. Заједно са патријархом, са својих катедри, повлаче се и долазе у Тесарију архијереји: ариљско-ужички Алексије Андрејевић, нишки Георгије Поповић и рашки Јефтимје Дамјановић. У Срему, митрополит Алексије поклонио је *Тупик*, дана 12. новембра 1739. године, манастиру Гргетегу.⁶

После смрти карловачког митрополита Викентија Јовановића у Београду († 06. јуна 1737.) за администратора удове Карловачке

митрополије постављен је патријарх пећки Арсеније IV који се настани у Сремске Карловце. Патријарх те године шаље митрополита Алексија у Хрватску, где је као и епископ Данило Љуботина „крадом вршио владичанске главне дужности у Хрватској, док на послетку царском дипломом од 24. октобра 1741. године није потврђен за костајничко-личког владику. Ни поред тога не смеде отићи у Банију и вараждински генералат, него се смести у Лици, где је рукополагао свештенике за горњо-карловачко владичанство.“⁷

1 Изабрани али још не посвећен епископ.

2 Прота Димитрије Руvaraц објавио је овај допис у Српском Сиону 1905. године на страни 133-134.

3 По ферману султана Махмуда од 1731. године издатог патријарху Арсенију тач. 11., патријарх је морао издати царски берат – ферман – за сваког новог епископа, и тек пошто би га добио, посвети га (Димитрије Руvaraц, Српски Сион, 1905., стр. 134).

4 Д.Р. Хрватско-северинско владичанство, Српски Сион, Ср.Карловци 1905. стр. 124.

5 Владимир Ћоровић, *Мостар и његова српска православна општина*, Београд 1935. стр. 52.

6 Љуб. Стојановић, *Стари српски записи и натписи*, II, 2780.

7 Д.Р. Хрватско-северинско владичанство, Српски Сион, Ср.Карловци 1905. стр. 124; Андрејевић је рукополагао свештенике за Карловачко владичанства све до доласка епископа Павла Ненадовића 1744.

Царском граматом од 24. октобра 1741. године, царица Марија Терезија потврдила је избор митрополита Алексија Андрејевића за владикау „*костајничког, зринопольског, Лике же и Грбаве греческог закона...*“ Патријарх Арсеније IV издао је грамату – патент – од 01. децембра исте године о избору и потврди митрополита Алексија на новој катедри у costaјничком владичанству. Обе грамате о избору и потврди митрополита Алексија из 1741. године публиковао је земунски прота Димитрије Руварац у свом чланку „*Алексеје Андрејевић, владика costaјнички*“ у часопису Српски Сион за 1905. годину.⁸

У Costaјници је осветио темеље за катедрални храм Светих архангела Михаила и Гаврила 1741. године. Храм је изграђен у барокном стилу са елементима источњачке културе што се огледало на звонику, а изградњу су финансирали costaјнички Срби, богати трговци. Градња храма је завршена 1747. године, када ју је осветио митрополит Андрејевић.⁹ Треба поменути да је Алексије Андрејевић први прописно уведен у дужност и инсталирани архијереј costaјничког владичанства 1746. године.¹⁰ Митрополит Алексије, пренео је

седиште Епархије costaјничко-зринопольске из манастира Комоговине у Costaјницу, 1748. године, где је купио кућу за епископски двор и ту се стално настанио.¹¹

О својој посети загребачком бискупу Ђури Брању, митрополит costaјнички Алексије оставио је запис у минеју: „*Љета 1741-го јан. 27. в среду походом из Costaјнице пут Загреб тога 30. и 2-го дан феб. имехом ауденцију при јего свјетости господина бискуп (а) Брањуга.*“¹²

За време његовог архипастировања у costaјничком владичанству, Христифор Жеферовић израдио је бакорезану плочу са иконом Вазнесења Господњег коју је Андрејевић даривао манастиру Комоговини 1743. године да се отисци са њега дарују православним хришћанима. Бакарна плоча чувала се прво у манастиру Комоговина, након тога пренета је у Музеј Срба у Хрватској, а један од отисака чува се у Музеју Српске православне цркве у Београду.¹³ Такође, сачуван је и антимиc који је осветио дана 03. августа 1747. године.¹⁴

Заједно са епископом горњокарловачким

године.

8 Чланак је објављен у Српском Сиону, бр. 15. стр. 113-136.

9 Сњежана Орловић, *Православна Епархија горњокарловачка – Шематизам*, Београд-Карловац 2017. стр. 305.

10 Види: Милан Радека, *Горња Крајина – Карловачко владичанство*,

Загреб 1975. стр. 159.

11 Петар Д. Шеровић, *Записи и натписи на разним странама у costaјничким црквама*, Гласник историјског друштва у Новом Саду, VII, Сремски Карловци 1934., стр. 341.

12 Љуб. Стојановић, *Стари српски записи и натписи*, V, 7814.

13 Сњежана Орловић, *Православна Епархија горњокарловачка – Шематизам*, Београд-Карловац 2017. стр. 383

14 Сава епископ шумадијски, *Српски јерарси од деветог до двадесетог века*, Београд-Подгорица-Крагујевац 1996., стр. 11.

Павлом Ненадовићем, учествовао је у оснивању српских школа, централног училишта у Плашком 1746. године, као и српске школе у Залужници.

Митрополит костајничко-зринопољски Алексије Андрејевић умро је у јесен, дана 12. новембра 1749. године у својој резиденцији у Костајници и сахрањен је у Саборном костајничком храму. Дуго се није знало тачно гробно место епископа Алексија у костајничком храму. Највероватније се место гроба изгубило приликом поплочавања 1902. године, а на самом почетку Другог светског рата, 1941. године, храм је порушен.

Када су чишћени темељи старог порушеног костајничког храма, карловачки прота Милан Радека пронашао је гробно место митрополита Алексија 1970. године. Приликом освећења темеља храма, дана 15. јуна 1970. године, Епископ горњокарловачки Симеон Злоковић похранио је земне остатке митрополита Андрејевића у новосазидану крипту поред јужног зида. Епископ жички др Василије Костић поклонио је надгробну плочу која је постављена изнад крипте са натписом:

„ЕПИСКОПУ КОСТАЈНИЧКО-ЗРИНОПОЉСКОМ

АЛЕКСИЈУ АНДРЕЈЕВИЋУ 1741-1749

РАНИЈЕ МИТРОПОЛИТУ АРИЉСКОМ И УЖИЧКОМ (ЖИЧКОМ)

ЕПАРХИЈА ЖИЧКА 1971.“

Након смрти митрополита Алексеја, епархијом костајничком администрирао је гомирски јеромонах Данило Јакшић, до избора новог епископа, архимандрита грабовачког Арсенија Теофиловића. Он је потврђен преко Илирске дворске депутације дана 03. августа, а посвећен је за епископа (8) 14. септембра 1751. године, са титулом „*епископ костајнички, зринопољски и цијелог Генералата Вараждинског*“. На истом Сабору изабран је за епископа карловачко-сењског - Данило Јакшић, архимандрит гомирски.¹⁵

15 Д. Руvaraц, *Прилози за историју архиепископа и епископа*, I, 106, 114, 119; II, 133-143

РАЗВОД – БРОДОЛОМ У СИГУРНОЈ ЛУЦИ

Брак – то је уистину величанствено путовање. Човек испред себе ставља Бога, узима другу особу за сапутника, воли је, сједињује се с њом, и они живе заједно цео живот.

На том путовању они се сусрећу са многим: са великим радостима, великим жалостима, временима мира, али такође и са временима смутње и збуњености. Нажалост, у нашој земљи (Кипру) се у последње време

пристанеш у луку и видиш да је све у реду, тада почињеш да узимаш све здраво за готово и тада брод може почети да тоне, а да ти то ни не приметиш.

Свети оци Цркве су се плашили сигурне луке. Свети Јован Лествичник каже: «Бој се да не потонеш у луци.» Зато што су тоњења у луци неочекивана и оштра, и тешко је спасити се, јер сви спавају и нико не разуме да у сваком

тренутку може постати бродоломник. Навешћу једноставан пример.

Колико ли је само породица почело свој заједнички живот предивно – првих десет година су се старали да добију децу, подигну их, осамостале их, трудили су се да нађу свој стан, купе добра кола. И ето, купили су стан, добили децу. И чим су закорачили у свој нови дом и рекли: «Слава Богу, коначно смо у својој кући!» – одмах је њихов брак почео да се распада. И мислиш: толико труда,

појавио велики проблем – распад породице. Пропада сваки трећи брак, а то значи да смо у кризи. На нас, као духовнике, пада одговорност да разматрамо, у најмању руку, већину тих случајева.

Да се разумемо, ниједан брак се, наравно, не распада због неког злог предумишљаја супружника: то нису лоши људи, не желе зла ни својој породици, ни детету, не желе да пролазе кроз бол расанка, али се, нажалост, често налазе пред тешким избором мањег зла. Испоставља се да је мање зло развод.

Посматрајући те људе и породице, анализирајући њихове приче, дошао сам до закључка да највећа опасност по њих није пучина, већ сигурна лука. Зашто? Зато што је свако на опрезу када се налази на отвореном мору, све време пази и бди, труди се из све снаге. Када је тешко, сви смо на опрезу. А када

толико мука и да све сад пропадне? Зашто се то дешава?

Зато што људима у браку прети огромни непријатељ (као и у духовном животу) – а то је небрига, лењост, заборав. Људи заборављају да је њихов брак попут цветића у саксији и да га морају стално заливати и неговати. И ако га заливаш одвише – увенуће, стога мораш бити пажљив: дај му све што му треба, све што му је на корист, све што је здраво и уравнотежено, како би цвет био свеж и дао плодове.

У нашој земљи породице и њихови односи су под нападом, баш зато што су у сигурној луци и заборављају да по сваку цену морају бити на опрезу и жртвовати се за ближње: муж мора стално да се жртвује ради жене, а жена ради мужа; они морају пружати једно другом оно што им је истински потребно. А ако ми почнемо да се бавимо нечим другим, јер се

осећамо сигурно, па макар то била и деца, онда ћемо их нехотице претворити у саучеснике у распаду везе њихових родитеља.

То је тако зато што мужеви (то је велики минус за мушкарце и нека ми за ово опросте) осећају велику радост због рођења деце, и у једном тренутку почињу да малишанима дају сву своју љубав, бригу и нежност, заборављајући притом да су деца потекла од мајке, и да пре свега треба да обраћају пажњу на своје супруге, па тек онда на децу.

Иако, разуме се, ниједна мајка то не би признала. Ако јој кажете да се проблем ту скрива, она се неће сложити са тим:

– Није ми жао, и ја волим своју децу и она су за мене важнија од свега!

Тако осећа њено мајчинско срце. Али упоредо са мајчинским осећајем наставља да постоји и женска природа, која тражи оно што јој припада, која чека од мужа брижност, нежност, разумевање, приврженост, љубав која би је надахњивала да настави даље у правилном смеру, носећи на својим плећима велики подвиг подизања деце и вођења домаћинства.

Када нам се људи обраћају с потешкоћама, често им изгледа да су се њихови проблеми изненада појавили, као гром из ведрога неба. Ти га питаш:

– Зашто се то десило?

А он одговара:

– Ма, како је то могуће? Ја сам поштен човек! Радим дан и ноћ, сав новац дајем породици. Они имају све што им треба, ничим их нисам увредио. Радим два посла, чак три, да задовољим потребе породице, немам никакве везе са стране!

И одједном он види да му се породица распада, а он нема појма због чега. Заиста смо пуно пута видели да се то дешава, као што рекох, као гром из ведрога неба, као да се човек буди из сна и забезекнут, види како ватра гута његову кућу. Али то се не дешава преко ноћи. А он није разумео, ни приметио да је зло почело много пре.

Болест која доводи до распада везе међу људима улази у наш организам много раније, она се постепено развија, а човек види само њен резултат. Људи то не осете, јер се налазе у сигурној луци и верују да је тамо све како треба да буде, али нажалост ту се налази и много притајених болести. И ништа од тога нас не тера да се тргнемо, да помислимо: «А можда и није све тако сјајно у мом браку?» – јер сви ми мислимо да је то што радимо довољно да веза остане жива.

Тако лука представља опасност за супружнички однос и за односе родитеља и

деце. Често видимо родитеље, који изненада откривају да њихова деца имају озбиљне проблеме (није битно какве: психичке, друштвене, личне), или да су направила огромне грешке и почињу да јадикују:

– Ама, како је до овога дошло? Он је био тако добар! Зашто се моје дете дрогира?

Зашто оно то ради? Па, зато што су родитељи мислили да су у сигурној луци и да је све одлично, супер и да се ништа битно не дешава. Он није имао благу забринутост за то како живи његово дете. А да ствари буду још горе, убеђивао је себе: «Радим оно што је најбоље за децу, добар сам родитељ, добар отац, све им дајем. То значи да се у нашој породици неће појавити проблеми, као код других.» И често после чујемо:

– Овако нешто нисам очекивао! Моје дете да уради тако нешто? Да се то мени деси? Никада ми то није било ни на крај памети!

А то је наша грешка, јер нисмо тако нешто никада очекивали. Јер нас је лажна сигурна лука уљуљкала. Легосмо и заспасмо у заблуди да је све добро: «Све радим одлично и све им пружам што је неопходно, значи да ће све бити добро.» И ниједанпут се нисам забринуо, нисам посумњао у себе и своје поступке. Нисам се запитао: «Добро, а да ли су друга деца, коју муче проблеми, толико гора од моје?» Не, нисмо се запитали. Убеђени смо да се нама ништа неће десити.

Морамо бити благо забринути, како је говорио старац Пајсије. Он је увек говорио о томе – не о стресној и нездравој бризи, већ о благој, тихој, спокојној бризи, која се ослања на Бога, али потребна нам је усто и блага сумња у своје могућности. Не брига као део комплекса ниже вредности, већ та о којој су светитељи говорили: сви смо ми само људи. Наша дела су запечаћена нашом људском несавршеношћу. Ми не знамо све. Мислимо да је то што радимо добро, али да ли је то тако? И да ли је то наше добро, довољно добро? Да ли је све заиста тако како ја мислим да јесте и како желим да буде? Ми то не знамо.

Ако будемо имали благу забринутост, увек ћемо бити спремни да саслушамо другог, да поразмислимо, да сагледамо да ли је заиста све тако како ми ми мислимо. Признак је егоизма ако се човек не брине ни за шта што ради – осим ако се не ради о особи са психичким проблемима или која је под превеликим стресом. Такав човек мисли да је све добро, да он све контролише, да он све ради на најбољи начин и да му уопште не треба нико други коме би могао да се обрати за савет, а не пада му на памет ни да сам проанализира то што чини и како све то заиста изгледа.

У духовном животу то је погибелно и свети оци називају почетком прелести то стање када мислиш да је све добро и да не треба да провераваш ништа што чиниш. А како је то видео апостол Павле? Он је био највећи апостол, који је позван, не кроз проповед другог апостола, већ путем Самог Христа, јер Сам Христос му се јавио и подучавао га. Без обзира на то, он је говорио:

«Али вам дајем на знање, браћо, да оно Јеванђеље које сам ја јавио, није по човеку.

Јер га ја не примих од човека, нити научих, него откривењем Исуса Христа. Јер сте чули моје живљење некад у Јеврејству, да сам одвише гонио Цркву Божију и раскопавао је. И напредовах у Јеврејству већма од многих врсника

својих у роду свом, и одвише ревновах за отачке своје обичаје. А кад би угодно Богу, који ме изабра од утробе матере моје и призва благодаћу Својом. Да јави Сина Свог у мени, да Га Јеванђељем објавим међу људима незнабошцима; одмах не питах тело и крв, нити изиђох у Јерусалим к старијим апостолима од себе него отидох у арапску, и опет се вратих у Дамаск. А после тога на три године изиђох у Јерусалим да видим Петра, и остадох у њега петнаест дана (Гал. 1, 11–18).» То јест, он је то учинио како би Петру испричао све што је видео и како не би случајно у нечему погрешно, да његов пут и борба не би били узалудни.

Богоносни апостол, будући убеђен у своју мисију, проповед и пут од стране Самога Христа, није се задовољио тиме, већ је пошао да тражи Светог апостола Петра да би га упитао: «Да ли ја правилно поступама? Да ли то треба да радим?»

Мислим да је то речено ради свих нас, како би сви ми имали благу забринутост за своје породице, своје домове и како не бисмо осећали самодовољност код таквих важних питања. А кога ми да упитамо? Не комшију ваљда, не треба ићи по комшилуку и питати друге да ли смо добри људи. А и шта нам на то наши суседи

могу одговорити?

– Ама, добри сте!

Уколико нам тако не одговоре онда ћемо засигурно престати и да им називамо добар дан. Или, ако се неко усуди да нам каже истину у лице, рећи ћемо:

– Како га само није срамота да такве ствари прича о мени! Ма, он ми просто завиди!

Па кога онда да упитамо? Своју супругу, децу. Француска пословица гласи: «Ако хоћеш да сазнаш да ли си свет, ти упитај слугу свог.»

Он је једини који ће ти рећи да ли си свет. Или питајте своју кућну помоћницу. Питајте је:

– Реци ми, сестро драга, да ли сам ја свет човек?

Баш ће да ти каже... Па кога онда да питамо у нашој породици? Само немој овако да поставиш питање:

– Реци ми, љубљена жено моја, а да ли сам ја добар као супруг?

Ајде добро, може и тако, зашто да не? Него нешто мислим да је у браку потребно да се научимо великом умећу тумачења сигнала које нам шаље друга страна. Дете нам можда не говори директно о својим проблемима, али се труди да нам пошаље хиљаду сигнала на час – не преко СМС-а, већ својим понашањем, безобразлуком, ћутњом и побуном против нас.

Исто то важи и код жене. Њој можда фали смелости да нам у лице каже: «Не свиђа ми се овај твој поступак.» Али ми морамо да будемо спремни да је саслушамо, како би нам она рекла све што жели кроз своје држање или израз лица.

Морамо да се научимо великој вештини разумевања и слушања другог. А ко слуша другог? Онај који ћути, који престаје да прича, престаје да износи своје аргументе итд., то јест, онај који сам заћути и допушта другом да говори. Нажалост, имамо велике проблеме у том пољу. Не учимо да слушамо друге људе, јер не осећамо потребу да их саслушамо.

Знате ли колико често ми се обраћају млади људи са великим проблемима повезаним са наркоманијом? Родитељи их доводе. И родитељ зна да дете има проблем, јер га је сам довео к

мени. Али креће одмах да ми диктира и тврди да оно нема никаквих проблема.

– Ма, ништа му не фали! Мало је пробао дрогу! А и није се дрогирао зато што је у проблемима, већ просто тако да се забави.

Пробај да убедиш тог човека да његово дете има проблем! Како да му његово дете каже да је у невољи, када овај живи у делиријуму свог егоизма и никада није спреман да саслуша другог? А како да саслуша своје дете, жену, ако се он стално налази у том стању делиријума и убеђује себе у супротно само да не наруши свој блажени лажни свет у сигурној луци, коју је сам створио?

Јер наше сигурне луке су често измишљене. Ми их сами стварамо и мислимо да су оне наше уточиште. То јест, око нас бесни бура, а нас се то не тиче, ми живимо у дубоком сну и немамо појма шта се заиста догађа, јер све посматрамо како нам је ћеф. И наша измишљена сигурна лука претвара се у најстрашнију опасност где све може поћи по злу, а нас баш брига за то. А када се пробудимо, испоставља се да је већ исувише касно, тада падамо или у очајање или нас обузима бес – упадамо у две крајности: или у суровост и нечовечност, или у очајање и безнадежност.

Спокојство, хладнокрвности и уравнотеженост средњег пута, што је једна од карактеристика скрушеног човека, нестају јер, као што је говорио старац Пајсије, тад почиње бесконачан низ питања «зашто»:

– Зашто се то десило? Зашто је он то урадио? Зашто ме је издао? Зашто мене? Зашто ме нико не разуме?

Тако човек улази у зачарани круг безбројних питања, којима нема одговора, ни краја и која постоје само зато да би нас мучила.

Имајући на уму ту огромну одговорност, коју сви носимо као родитељи, као породица увек треба да будемо на опрезу и никада се не смемо смиривати мислима да је све у реду. Да, радоваћемо се, уживати у тренуцима мира, среће, окусићемо сва блага коју нам пружа наша породица, деца, брак, нећемо допуштати да нас бриге нездраво преплаве и да нас доведу до болести. Али истовремено смо увек дужни да пратимо да ли добро поступамо, да ли све иде како би требало, да ли сам ја такав какав треба да будем, пружам ли другима оно што они желе? Обраћам ли пажњу на сигнале које ми шаље моја породица, жена (муж), деца? Слушам ли себе самога? Ако будемо тако поступали, бићемо духовно бодри и моћи ћемо у било ком тренутку да превазиђемо разне потешкоће.

Знате, један од највећих проблема у породици је то што се бојимо да откријемо другом оно што нас мучи. Навешћу пример. Долази жена

и каже:

– Знате, један човек на послу (у аутобусу, у улазу) ми се неприлично удвара (или нешто горе) и не да ми мира. У тешком сам положају, у искушењу, и увиђам да немам довољно снаге, да већ почињем да се колебам и стога се бојим.

Врло вероватно, највероватније, ви ћете јој рећи:

– Испричај то свом мужу!

– Ама, како да му то кажем? Он ће убити мене, или њега!

А зашто? Зато што не може то да чује.

Други пример. Долази нам дете и признаје да се дрогира, а ми му кажемо:

– Испричај то родитељима!

– Како да им кажем? Мама то неће издржати! Дићи ће руку на себе! Или ће ме убити.

Често смо били у таквим ситуацијама. Неколико пута сам поклекао искушењу и испричао све родитељима. Тада сам био неискусан и направио сам много сличних грешака. Рекао сам момку:

– Ајде добро, ако немаш храбрости, хоћеш ли да им ја све испричам?

– Да, оче! Ти им реци!

Испричао сам им. Али, Господе помилуј, шта се све ту није дешавало и шта све није речено!

– Доста је, кћери, заустави се! Смири се! Буди хладнокрвнија!

Ништа не помаже... Она му је још и посмтрни говор одржала:

– То је то, он је умро, умро!

– Па није умро, кћери моја! Опскрби се стрпљивошћу, хладнокрвношћу.

Посматраш их тако: један упао у немоћ и чупа себи косу с главе, а други је спреман да га убије!

Како можеш да саздаш породицу и да је сачуваш на тај начин? А како да тако не реагујеш кад си све те године провео опијен слатким убеђењима да си добар отац, добар муж, да је све у реду и да се твој бродих укотвио у мирној луци?

Нажалост, та лука је често врло опасно место и управо се ту дешавају најгори бродоломи. Хајде да увек негујемо благу забринутост – не за друге, не да би их шпијунирали, већ за нас саме. Треба да се испитујемо, да сумњамо у себе и да тако будемо спремни да се уравнотежено и хладнокрвно, ослањајући се на Божију љубав, сусретнемо са свим недаћама породичног живота. Молим Бога да вас све благослови, да благослови ваше породице, децу, све људе и да вас сачува од сваког зла!

С руског Александар Ђокић
извор: www.pravoslavie.ru

ПОВОДОМ ПОСТАВЉАЊА СПОМЕНИКА У СМИЉАНУ

ПРИЛОГ ПОЗНАВАЊУ ИСТОРИЈЕ СТРАДАЊА СРБА, КУЛТУРНЕ И ИСТОРИЈСКЕ БАШТИНЕ НА ПОДРУЧЈУ СМИЉАНА И ГОСПИЋА

Као своје поданике, прве Србе у Смиљан доводе Турци 1577. године, а насељавају их и у Богданићу, Крчмару и Бужиму. То је било претежно сточарско становништво из крајева око ријека Лима, Таре и Пиве. У Смиљану се 1697. године помиње дрвени храм и 17 српских кућа, а Смиљан се налази и на списку православних парохија у Карловачком генералату из 1700. године. У опису Епархије из 1755. године наводи се да у Смиљану не постоји храм, али је ту парохијални свештеник.

Царица Марија Терезија је 1756. године одобрила изградњу зиданог храма, а епископ Данило Јакшић га је освештао тек 1765. године. Црква посвећена Светим апостолима Петру и Павлу обнављана је 1876. године за вријеме смиљанског капелана М. Лемајића, о чему су говорили записи на угаоним пиластрима цркве, на сјеверозападу и југозападу. Звоник цркве био је на преслициу што се види на фотографијама др Радивоја Симоновића с почетка 20. вијека, а нешто касније саграђен је знатно већи звоник квадратне основе.

По шематизмима из 1871, 1880. и 1883. године зна се да је број становника вођен заједно са Госпићем, Дивоселом, Липама и Бужимом. Године 1892. парохија Смиљан у коју су спадали и Бужим и Карлобаг имала је 835 православних душа. Године 1897. под смиљанском парохијом воде се и Бужим, Карлобаг, Богданић, Љутача, Селиште, Понор и Расовача, а било је тада 900 православних душа. Стање се није промијенило ни 1900, док су на парохији 1910. године биле 923 душе православне вјере. Године 1924. у Смиљану, Богданићу, Селишту и Пољу било је 970 православних душа.

Поред цркве подигнут је парохијски дом, у ком је живио и смиљански парох Милутин Тесла, отац Николе Тесле (Смиљан 1856 – Њујорк 1943) једног од најпознатијих српских и свјетских проналазача и научника у области физике, електротехнике и радиотехнике, који је у тој кући провео дјетињство.

У Другом свјетском рату порушени су и црква и родна кућа Николе Тесле, а усташе су срушиле и родну кућу његовог оца Милутина Тесле и храм у Радучу, али и све храмове у мјестима у којима је службовао, у Штикади, Сењу, Госпићу и Грачацу. Исту језиву судбину имао је и народ родног села овог научника. Почетком Другог свјетског рата, када је 10. 4. 1941. године Анте Павелић основао НДХ, усташе су преузеле власт у Госпићу и одмах су почели са хапшењем православног народа из Смиљана. Два дана касније ухапшен је и смиљански прота Матија Стијачић и одведен у логор-казниону у Госпићу гдје је најстрашније мучен, а потом и убијен. Постоје различита свједочења да ли је убијен

у Госпићу или на Велебиту. По унапријед припремљеном плану усташког стожера у Госпићу почело је истребљење српског народа у општинама Госпић и Смиљан. Од 2. августа почиње етничко чиђење становништва. Усташе из Госпића у сарадњи са домаћим смиљанским усташама хрватима и уз подршку католичког жупника, почели су масовни покољ српског становништва у Смиљану. Народ је убијан на најмонструознији начин, клани су, тучени мацолама, и вјешани на кућном прагу, живи са мртвима заједно су паљени у кућама, а неколицина је завршила у Јадовном.

Логор Јадовно био је недалеко од Смиљана, а претходио је логору Јасеновац. У њему је било заточено на хиљаде Срба и Јевреја у периоду од 122 дана од маја до августа 1941. године колико је логор постојао. Близу логора налазиле су се бројне бездане јама у које су бацани убијени, а веома често и живи људи. Процјене броја жртава у Јадовном иду од 35.000 до 68.000, углавном Срба. До сада су познате 32 јама, али многе од њих су послје рата југословенске комунистичке власти затрпале бетоном.

Само за један дан 2. 8. 1941. године усташе су убиле 497 Срба (Смиљанско Поље 166, Богданић 118, Заблате 72, Смиљан 68, Селиште 43, Љутача 30) од којих је било 27 новорођенчади, 127 дјеце до 15 година и 12 особа старијих од 80 година. Овај покољ трајао је и наредних 4-5 дана, а страдања су се наставила до краја рата, па је у Смиљану побијено између 650 и 683 Србина. Као освету због погинулог сина једног усташког функционера у марту 1945. године 30 Срба у казнионици у Госпићу је звјерски мучено, потом су одведени у Смиљан и повјешани су по дрвећу и знаковима на раскршћу путева.

Поред цркве и парохијског дома у Смиљану је и српско православно гробље, гдје је сахрањен и Теслин брат Дане Тесла, а ту је 1950. године подигнута и заједничка спомен-костурница у којој је сахрањено 530 Срба из Смиљана убијених у Другом свјетском рату. Њих 30 убијених крајем рата, првобитно је било сахрањено недалеко од мјеста смакнућа, али су по жељи родбине ексхумирани и сахрањени

у ову заједничку гробницу 1977. године. На костурници је био подигнут споменик и надгробна плоча у спомен свих страдалих, са епитафом писаним ћирилицом.

„Слава палим смиљанским жртвама од фашистичког терора у Другом свјетском рату 1941. године.

Овдје почивају чланови обитељи: Басарића, Богића, Делића, Гајића, Јерковића, Катића,

Кекића, Лемајића, Милеуснића, Милашиновића, Пејновића, Плећаша, Продановића, Рајчевића, Вранеша, Стијачића. Пало је 530 чланова из 126 обитељи.

Споменик подиже родбина из земље и иностранства“.

Послије рата 1948. у Смиљану је било 112 Срба од којих је само 30 живјело у Смиљану, а остали су били у Госпићу јер у свом мјесту нису имали гдје становати. Године 1971. био је 41 Србин, 1981. године 17 Срба, а 1991. године 18 Срба. Црква у Смиљану је обновљена тек 1986. године, када је одлучено да јој се врати и првобитни изглед звоника. Изграђена је од камена и покривена двосливним кровом прекривеним шиндром. На истоку се завршава мало ужим олтарским простором са шестостраном апсидом са спољашње стране. Тих година обновљен је и спомен – музеј у коме су се налазиле иконе, етнографски предмети, намјештај, библиотека и лични предмети Николе Тесле. Стари парохијски стан у Госпићу је послје Другог свјетског рата национализован. Дио стана тј. спрат, враћен је накнадно у власништво црквене општине.

Поводом обиљежавања 125. година од рођења Николе Тесле, главни трг у Госпићу

добрио је функционалну скулптуру у виду фонтане. Скулптор Јуре Жаја са сарадницима Петром Баришићем и Матом Шарићем, извео је фонтану чије је терасасто рјешење симболизовало Плитвичка језера. Из горње

здјеле вода је извирала из четири маске које су представљала четири годишња доба. Прелијевање воде у нижу здјелу подсећало је на личку капу. Све се завршавало на бронзаној пластици која је симболика теслине турбине, а на прстеновима тих здјела биле су јаподске скулптуре. На трг је 1981. године постављена и бронзана фигура Николе Тесле, аутора Фране Кршинића. Овај споменик урађен поводом 100 година од рођења овог научника, био је предвиђен за студентски трг у Београду, али је споменик постављен тек 1963. године и то испред Електотехничког факултета у Београду, а новоодливена скулптура постављена је десетак година касније на слаповима Нијагаре.

У вријеме последњег рата на овом простору 1991–1995. године српски народ је протјеран са својих огњишта. На тај начин спасили су бар своје животе. Само у ноћи између 16. и 17. октобра 1991. године у Госпићу су припадници хрватске војске ухапсили 150 Срба и одвели у непознатом правцу и потом убили, а међу њима је била трећина жена. Наредне године добро испанираним минирањем је срушен православни храм у Госпићу и то тако да ниједна зграда у окружењу није оштећена. Тада је уништен и сав црквени инвентар. Црква у Смиљану је дјелимично оштећена и опљачкана, као и спомен-музеј, а спомен-плоча

на масовној гробници поред цркве је уништена. Овдје свакако треба поменути и чињеницу да је у току рата од 1991-1995. године, али и касније у Хрватској порушено преко 3000 антифашистичких споменика, а један од њих је

и споменик код Шаранове јаме на Велебиту. Споменик Николе Тесле на истоименом тргу у Госпићу је завршио онако како су завршили и Срби који су у Госпићу остали 1991. године. Споменик је миниран 1992. године само зато што је Тесла био Србин, а трг је преименован. Нову посвету носи и трг испред некадашњег логора у Госпићу, кроз који је само до августа 1941. године прошло око 3500 људи. У згради некадашње казнионице у Госпићу из

које су Срби одвођени у логор Јадовно данас су смјештени Суд, затвор и дијелом цивилне службе, трг испред посвећен је Алојзију Степинцу, а ту су и споменици Степинцу и Фрањи Туђману.

На мјесту цркве у Госпићу било је паркиралиште до 2006. године када је тај простор ограђен, а исте године почела је и обнова у рату порушеног парохијског дома. Исте године обновљена је и црква у Смиљану, израђен је иконостас од храстовине са иконама које су рад сестринства Богородице Тројеручице из Шибеника. На мјесту

порушеног антифашистичког споменика из НОБ-а, подигнута је нова костурница без текста о почињеном злочину над српским народом у Смиљану, а која је ушла у састав Меморијалног центра „Никола Тесла“ отвореног 10. 7. 2016. године поводом 150. годишњице рођења Николе Тесле. У склопу центра је Музеј на темељима родне куће Николе Тесле са околним објектима, православном црквом и православним гробљем.

На спомен костурници, у јуну 2019. године, Епархија горњокарловачка поставила је нови споменик у облику крста са представом Христовог распећа, израђен од бијелог мермера. На предњој страни је распети Христос испред градских зидина. Горња ивица зида је зупчаста, а испод се јасно уочава камен чија се величина повећава идући на доље гдје су два прозора симетрично постављена поред доњег крака крста. На овај начин постигнута је ритмичност и складност. Плитким ударцима, грубље обрађено небо изнад града супротстављено је исполираности крста на којем је приказан распети Христос чија је глава клонула на његово десно раме. Око главе је ореол са уписаним крстом. Тијело је урађено наизглед једноставно, али у исти мах и детаљно, наглашавајући основне карактеристике мускулатуре, па чак и бордуру и чвор везаног перизома. Испод његових ногу насликана је Адамова лобања. Оштрих ивица и квадратима наглашених углова, овај крст завршава се у доњем дијелу површином предвиђеном за натпис која је у горњем дијелу полулучно завршена. Ту је написано „2. АВГУСТА 1941. У СМИЉАНУ, НА СВЕТОГ ИЛИЈУ БИ УБИЈЕНО ОД УСТАША 530 ПРАВОСЛАВНИХ СРБА, А ПРИ ПОВЛАЧЕЊУ 5. МАРТА 1945. УБИШЕ ЈОШ 30 НЕДУЖНИХ ЉУДИ“. На полеђини крста, на попречном краку стоји натпис „ДА ВАСКРСНЕ БОГ И ДА СЕ РАСЕЈУ НЕПРИЈАТЕЉИ ЊЕГОВИ!“, док је при дну крста запис „СПОМЕН КРСТ ПОДИЖУ ЕПАРХИЈА ГОРЊОКАРЛОВАЧКА И ПОРОДИЦЕ ПОСТРАДАЛИХ ЉЕТА ГОСПОДЊЕГ 2018“. Овај крст аутор је поклатио Епархији горњокарловачкој 2018. године за постављање на масовној гробници у Смиљану. Због смрти аутора споменик је довршио и поставио Ђакон Миладин Ђурић.

Споменик је израдио Димитрије Мирко Ћелић (1983-2019) из Пригревице, поријеклом из Лике. Аутор је дипломирао на Академији СПЦ за уметности и конзервацију у Београду на одсјеку Фреско сликарство, а потом на истом факултету завршио и мастер студије на одсјеку за Мозаик. На Факултету примењених уметности у Београду завршио је и други мастер

на смјеру Вајарство. За прилично кратак период свог умјетничког стваралаштва урадио је заиста много, а овдје ћемо поменути само неке од његових радова који су постављени на јавним мјестима и установама. За ОШ „Младост“ у Пригревици 2011. године урадио је мозаик са представом Светог Саве са оквиром у дуборезу. Наредне, 2012. године, за Храм Светог Илије у Радучу израдио је подни мозаик са мотивом двоглавог орла и један са представом патрона храма изнад портала. Мозаик Свети Цар Јустинијан израдио је за Народни музеј у Лесковцу 2015. године, а мозаик са представом Светог Јустина Ћелијског за чесму у Товаришеву 2016. године. Био је сарадник на групном пројекту у манастиру Острогу 2015. године гдје су изведена три мозаика: Уснуће Светог Василија Острошког, Сретење и Свети Василије, Исаија и Станко. Иконостасе од дрвета, украшене дуборезом израдио је за цркву у Радучу 2013. године и манастир Мушвете 2014. године. У камену је радио портале, жртвенике, надгробне споменике... Аутор је споменика погинулим Апатинцима деведесетих година који је постављен у Апатину 2016. године, споменика Крајишка суза посвећеног страдалим крајишницима који је постављен на

Банстољу 2017. године и такође мермерног крста у манастиру Великој Ремети. Радио је и рестаурацију старих споменика, за поставке музеја је израђивао реплике наоружања и накита од метала, а за Краљевски ред витезова ковао је мачеве. Реплику мача и бодежа од челика израдио је 2015. године за Народни музеј у Лесковцу, а реплике накита из бронзаног доба израдио је у бронзи за Градски музеј у Сомбору 2017. године. Своје умјетничко интересовање је проширио и на поље

фотографије. Обишао је и фотографисао све храмове и црквишта у Лици, планирајући неколико изложби и публикацију. Једна од тих фотографија јесте и фотографија Цркве Свете Петке у Кику са којом је освојио 3. мјесто на фото конкурс у Атини 2016. године, а која је потом објављена у монографији *Destructions of monuments of eastern Christianity*. Случајно наштавши старе списе и писма младог родољуба Краљевске војске, одлучио је да овај материјал објави у дјелу „Мигина књига“. Као члан спелеолошког друштва, на брду Церова на Златибору пронашао је масовну гробницу четника ликвидираних после Другог свјетског рата. Бавио се и рођењем, орнитологијом, а радио је и на изради односно реконструкцији личких двоструних гусала, које су тестиране на Музичкој академији.

Захваљујући познавању различитих занатских вјештина, али и посједовању теоријског знања о археолошком, историјском, умјетничком и етнографском наслијеђу нашег народа, његови радови одликују се озбиљношћу приступа и квалитетом, као и богатством идеја. Димитрије Мирко Ћелић био је попут ренесансних људи, од Бога надарен многим вјештинама и врлинама са жељом за сталним усавршавањем и образовањем, борац за правду, корјене и православље. Дајући сваком раду по дио своје душе створио је дјела којима је оставио неизбрисив траг у умјетности крајишких Срба, а смиљанском народу достојно обиљежје.

Кориштена литература:

Шематизам православне Српске Епархије горњо-карловачке концем године 1892, Карловац 1893, 43;

Шематизам православне српске епархије горње-карловачке концем године 1897, Сремски

Карловци 1898, 27; *Шематизам Источно Православне Српске Митрополије Карловачке за годину 1900*, Сремски Карловци 1900, 221; Bogdan Kečmarić, *Smiljan s okolinom u Lici*, Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, knjiga X, svezak 2, (Zagreb 1905), 308–322; *Српска православна митрополија карловачка по подацима од 1905. год.*, уредник Мата Косовац, Сремски Карловци 1910, 924; *Шематизам Источно Православне Српске Патријаршије по подацима из 1924. године*, Сремски Карловци 1925, 113; Јеромонах (епископ) Атанасије Јевтић, *Од Косова до Јадовна, путни записи, Православље* (бр. 400, 15.11. 1983; 404, 15. 11.1984; 405 1.2.1984) Београд; Атанасије Јевтић, *Од Косова до Јадовна*, Београд 1987; Мирко Рапайић, *Личка трагедија - Хрватски злочини геноцида над српским народом 1941. до 1945.*, Београд 1999; Đuro Zatezalo, *Radio sam svoj seljački i kovački posao*, Zagreb, 2005; Др Ђуро Затезало, *Јадовно – Комплекс усташких логора 1941*, Београд 2007; Др Ђуро Затезало, *Јадовно – Зборник докумената*, Београд 2007; Милан Радека, *Горња Крајина-Карловачко владичанство*, Загреб 2010 (репринт); Динко Давидов, *Тотални Геноцид, Независна држава Хрватска 1941–1945*, Београд 2013; С. Орловић, *Православна Епархија горњокарловачка - Шематизам*, Београд – Карловац 2017; *Jakov Gelo, Narodnosni i vjerski sastav stanovništva Hrvatske, 1880-1991: po naseljima. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske Zagreb 1998*; Савезни завод за статистику и евиденцију ФНРЈ и СФРЈ: Попис становништва 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991. године, www.jadovno.com

ПРАВОСЛАВНА ОПШТИНА СЕЊСКА 1917-1919 ГОДИНЕ

I. Православна општина Сења 1771.- 1917.

Године 1578., када надвојвода Карло примио заповедништво над граничним подручјем између Турске и Аустрије, такозваном *Војном крајином* или *Границом* започиње систематска управноправна и војна реорганизација овог подручја. Том реорганизацијо *Војна крајина* постаје засебно војно-управно подручје, непосредно везана за Бечки двор чије војно веће одлучује о свему. Крајем 17. века, када је Славонија ослобођена од Турака, *Војна крајина* се проширила све до Земуна. Тада је Војна крајина подељена на *Славонску крајину*, која се простирала између Драве и Купе и *Хрватску крајину*, која се простирала између реке Купе и мора. Команда *Хрватске крајине* била је смештена у новосаграђеној тврђави у Карловцу, изграђеној 13. јула 1579. године (*Карловачки Бенералат*). *Карловачком Бенералату* припадале су крајишке регimente: личка, огулинска, оточка и слуњска. Осим континенталног простора, Карловачком Бенералату припадали су приморски градови Ријека, Сењ, Трст и Бакат.

Заједно са управноправним променама мењан је и статус православне цркве.

Организација Српске православне цркве у Аустријском царству текла је паралелно са управноправним променама. Основ за организацију православне цркве биле су привилегије које је Леополд I. дао православнима 1690. 1691 и 1695. године. Организација Православне цркве била је одобрена последњом повластицом од 4. марта 1695. године, преко Угарске доворске канцеларије. На основу ове повластице били су потврђени епископи и претходне повластице.

Митрополија у Сремским Карловцима-*Карловачка митрополија* формирана је 1690. године, после велике миграције Срба. Први организатор Српске цркве у Аустријском царству био је патријарх Арсеније Чарнојевић IV Шакабент. Он је предводио прву црквену организацију досељених Срба у Хрватској.

Први организациони облик Српске православне цркве у Хабсбуршкој монархији била је *Митрополија у (манастиру)* у

Крушедолу. Под овим је именом српска црква у Аустријском царству деловала је од 1708. до 1713. године, дакле још пре него је укинут патријархат у Пећи (11. септембар 1766). Када је 1713. године седиште митрополије пренешено из манастира у Крушедолу у Сремске Карловце настала је *Карловачка митрополија*.

Иако се налазила у Аустријском царству, *Карловачка митрополија* била је под духовном јурисдикцијом пећког патријарха, а митрополит Калиник I. (Грк), гарантирао је њену аутономију.

Године 1695. основана је *Карловачко-зринпољска епархија* са седиштем у Гомирју. Основана је, дакле, првих година након миграција Срба у Аустријско царство. Простирала на територију Баније, Лике, Крбаве и Хрватског приморја. На сабору у Сремским Карловцима 1713. године, *Карловачко-зринпољска епархија* подељена је на : *Карловачко-сењско-приморску епархију* и *Костајничко-зринпољску епархију*. Године 1771. обе епархије су спојене у једну – *Епархију Горњокарловачку*. Њено седиште је од 1721. до 1941. било у Плашком. Обухватала је све православне Србе у бившој *Карловачкој* и *Банској крајини*.

За статус православних верника најважнија је владавина просвећених монарха Марије Терезије (1740-1780), а нарочито њеног сина Јосифа II. (1780-1790).

У време владавине Марије Терезије донесена је такозвана *Деклараторија* (*Erläuterungsrescript*) 16. јула 1779. То је била збирка привилегије датих православнима, а сви прописи који су важили у Војној рајини ослањали су се на одредбе *Деклараторија*.

Према одредбама *Деклараторија* за свештеника на тлу *Војне крајине* је могао бити постављен само аустријски поданик (члан 35.)

Парохија која је имала више од 150 православних кућа имала је право да постави свог свештеника, а изнад тог броја, могла су бити постављена два свештеника. (члан 37)

У местима са чистим српским становништвом од више од тридесет кућа у којима је деловао парох, у месту је могла бити изграђена црква без обзира на њен архитектонски облик, док у местима где је становништво било верски мешовито, за изглед цркве се морала тражити

дозвола војних власти.Изградња цркве је зависила само од новчаних прилога верника, а општина је помагала само у организовању бесплатног рада и доношења атеријала.

Под тим претпоставкама православни верници Сења изградили су цркву 1788.године.

Православна општина Сења је била малобројна и скоро па се уопште није увећавала. Године 1784. било је пет породица, 1790. девет кућа са 41. чланом домаћинства, 1800 са 17.кужа и 195 чланова домаћинства.

После смрти Јосифа II., средином средином 18. века спроведена је друга реформа *Војне крајине*. Та је реформа завршена средином 19.века. У том раздобљу долази до постепене ликвидације крајишке аутономије и до преноса целокупне власти на крајишког команданта. Крајишник није више власник земље, већ корисник државног земљишта којим нема право да управља и постаје „солдат регуларац“, односно професионални војник аустријске стајаће војске.

Власништво над земљом промењено је 1850. године када је донесен „Основни крајишки закон“ по коме је крајишник поново могао да постане власник своје земље.

Током друге фазе реформе, крајишко је подручје подељено на једанаест регименти. Та је подела остала све до (коначног)укидања *Војне крајине* и увођења цивилне управе и уједињења са Банском Хрватском 1882.године.Од те године , па надаље документи о православној општини Сења се данас налазе у Државном архиву Хрватске у Загребу, док се старији подаци о православнима у Сењу највероватније налазе у Ратном архиву (Kriegsarchiv) у Бечу.

Ваткан би могао исто бити веома важан извор докумената о православнима у Сењу и околини из разлога што је на тлу *Епархије Горњокарловачке* истовремено била основана и *Сењска бискупија* као висока црквена институција католичке, већинске цркве. Она је 3 .марта 1691. године добила на управљање Лику и Крбаву, дакле само четири године раније но што је основана *Карловачко-зринпољска епархија*. Како је била основана на истом територију на којем је, захваљујући привилегијама Леополда I. православнима било дозвољено да могу градити своје цркве, може се претпоставити да је тај чин можда био саставни део политике аустријских царева према некатолицима, политике коју су водили преко верске политике. Вођење политике путем вере и цркве био је метод свих аустријских царева све до просвећених монарха Марије Терезије и Јосифа II, који су верској политици дали атрибут (контролиране) толеранције.

Прве податке о православнима у Сењу налазимо код Манојла Грбић.

У 1784.години, дакле у време самосталне владавине Јосифа II, у Сењу је живело пет српско-православних породица (породица Димитрија Ристивојевића из Сарајева, породица Стевана Сорковића, такође из Сарајева, која је била у сродству с породицом Ристивојевића и породица Ристе Лучића).

Оно што Манојло Грбић не наводи је њихово занимање те не знамо дали су то биле породице трговаца или цивилних лица. Уз то, податак о занимању би био важан, јер је Сењ проглашен слободном луком (porto franco) 1786.године, дакле годину дана након Ријеке, па би нам био занимљив разлог доласка православних у Сењ. Другим речима, није нам познато дали су се у град досељавали трговци, као што је то било у Ријеци или су у Сењу пребивала војна лица, обзиром на су ратови са Турцима још увек трајали, а с тим и миграције православних поданика према Аустријском царству.

Манојло Грбић, рецимо, наводи да се током рата са Турцима 1788-1791. године на тло Огулинске регименте, на чијем се спољашњем делуналазиоград Сењ, доселило 1.449 поданика, а да су у војску ступила 235 лица.У самом Сењу је године 1790.живело девет православних породица са 41. душом. Како исти аутор наводи да су само две православне породице имале своје куће, може се претпоставити да су се у Сењ доселила војна лица. Ову хипотезу потврђује и податак да је за верске обреде православних био је задужен војни свештеник. Осим тога, потешкоћу у сазнавању тачних податак колико је било православних на овом простору, представља околност, да су крштења, венчања и смрт православних уписивани у матичне књиге католика.

Податак да се грађа о православној општини Сења налази у бројним архивима резултирала је тиме да се о њој мало зна.Утолико је изненађујуће да се пар докумената налази у архиву Српске православне црквене општине у Ријеци. Један документ се односи на 1913. годину, а други на 1916.годину.

Ове је документе у канцеларију *Српске православне општине у Ријеци* донео парох Сава Косановић.

II. Православна општина Сења 1913-1917 године

Најстарији докуменат је *Додатак инвентару српског православног народно-црквеног коренитог иметка* за 1913.годину. На том је документу попуњена само једна страна која се односи на покретни инвентар.

Други докуменат је попис Срба Сењске парохије 1916.године.

На основу ових докумената могуће је реконструисати неке податке о имовинском и демоографском стању *Српске православне црквене општине у Сењу* у 1913.години.

Докуменат који се односи на инвентар попунио је 31.децембра парох Јован Рајачић, теда у својству претседника црквене општине, у присуству два одборника Из навода у документу је евидентно да су у 1913 години купљене три књиге те уплаћена претплата за *Српски митрополијски гласник* за 1913.годину.

У збирку покретности су уписане и две штадне књижице *Подружнице I хрватске штедионице у Сењу* на којима се налазила сума од 284,68 круна, власништво црквене општинске благајне и друга штедна књижица код исте банке, али власништво црквене општине, на којој је уписана сума од 861,68 круне, што укупно чини 1.176,62 круне.

Након што је од суме одбијен отпис од три књижице унесен као „прираст“ у 1912. години, остао је чист прираст у 1913. години од 526,48 круна.

Докуменат из 1916.године је уствари комплетан попис верника *Православне општине у Сењу*.

Према том документу, храм се звао *Успење пресвете Богородице* и у то доба је већ био у лошем стању.Према истом документу, Сењској православној општини су припадала оближња насеља око Сења: Нови, Селце, Крмпоте, Криви пут, Јабланац, св. Јурај, Сењска драга и сам Сењ.

На тлу ових насеља у 1916. години живело је укупно 87 лица православних верника, 45 мушкараца и 42 жене.Од тога броја њих четрнајест (14) живело је у брачним заједницама, од којих пет у верски мешовитим браковима.

У 1916. годинби рођено је двоје мушке деце, једна девојчица, укупно три детета.

Исте године умро је један мушкарац и две жене, укупно три, док 1916. није обављено нити једно венчање.

У истој години на тлу насеља која су припадала сењској православној општини доселило се седам лица- три мушкарца и четири

жене. Исте године се са тог територија одселило тринајест (13) лица- седам мушкараца и 6 жена.

Школу је похађало једанајест ученика.У то време није било нити једног православног учитеља.

Као додатак наведеном документу придодана су и имена тридесеттри (33) мушкарца-главе породице из Сења, док је њих шесторо живјело у другим местима која су припадала сењској православној општини.

Овај извештај је састављен 31. децембра 1916.године и потписао га је парох Рајачић.Он је био парох Сењске парохије све до 12/25 јула 1917. године када је разрешен дужности из нама непознатих разлога.Разрешио га је „епископ Иларион“.

Истим документом парох Рајачић је обавештjen да ће примопредаја парохије бити обављена 17/30 јула 1917. године те да ће бит обављена и предаја управе црквене општине. Примопредају је требао обавити протопрезвитер Сава Косановић, парох у Ријеци.

Из других докумената је видљиво да је Сава Косановић повремено одлазио у Сењ до средине 1918.године и исповедао војнике и држао литургију.

Првог децембра 1918. створена је уједињењем јужнословенских земаља Краљевина СХС, односно Југославија.Почетком 1919. је требала да почне мировна конференција у Паризу, па су подаци о новоприпојеним покрајинама, ту и Хрватској, били потребни за одбрану граница на конференцији.Уз то стварањем Краљевине СХС настале су три самосталне аутокефалне црквене области у рангу митрополије: Београдска, Карловачка (Београдско-карловачка архиепископија) и црногорско-приморска митрополија, те делови буковачко- далматинске митрополије, као и национална митрополија српске православне цркве у БиХ под врховном управом васељенског патријарха у Цариграду.

Вероватно у вези с тим од Саве Косановића је 17 априла 1919., затражено да пошаље податке о православнима Сења сењском поглаварству.

Из наведених података је видљиво да су 1896. крштена три мушкарца ,1897 четири мушкарца 1898. три мушкарца.

Према извештају, од дана када је примио дужност (август 1717), до априла/маја 1919. Сава Косановић је обавио само једно венчање, једно крштење и два погребa

Последњи докуменат из ове збирке датира 20. август 1919.године.

У њему администратор *Епархије горњокарловачке*, у име протопрезвитера,

поново захтева од „прав.Српског парохијског звања у Сењу“, да повратном поштом пошаље податке који се односе на „списанија народа за 1918.годину, како би се подаци о том за читаву Епархију могли овђе средити већ и одаслати врховном управном одбору“.Пожурница је Епархији вероватно дошла из Београда у којем је објављено проглашено уједињење православних цркава на тлу Краљевина СХС 26.маја 1919.године.

Сава Косановић је поновио свој извештај 11/IX 1919. године и вероватно га послао у Плашки. То је последњи докуменат из ове збирке.

Сутрадан је Ријеку окупирао Габриеле Данунцио (Gabriele D' Annunzio).Он је противнике анаксије Ријеке Италији подвргао терору, дозволивши самим легионарима да сами оцене ко је непријатељ анексије и кога треба тероризирати.

Српска црква у Ријеци и сам Сава Косановић били су једна од мета коју су легионари одабрали.Црква и стан Саве

Косановића су нападнути, неки, насумице одабрани документи, спаљени заједно са цењеним старим црквеним књигама и писмима Николе Тесле својој сестри Марици, која је у то време, због школовања деце, живела у Ријеци. Трагом тога, може се претпоставити да су и други важни документи у архиву *Српске православна црквене општине*, можда заједно са другим документима православне општине у Сењу, спаљени у налету легионара.

Сава Косановић је морао пред налетом легионара да се пресели у оближњи Сушак, дакле у град који је ушао у састав Краљевине Југославија. Но,тима није

престао терор над Савом Косановићем. Био је то само почетак његовог страдања под фашизмом.

Умро је у Плашком као југословенски држављанин 1935. године.

АКТУЕЛНОСТИ са интернет презентације епархије горњокарловачке

Одржана седнице ЕУО-а Епархије горњокарловачке

| 28/03/2019 |

Председник Епархијског управног одбора Епархије горњокарловачке, Епископ горњокарловачки г. Герасим, према указаној потреби, а на основу члана 149. Устава Српске Православне Цркве, сазвао је редовну седницу Епархијског управног одбора Епархије горњокарловачке дана 28. марта 2019. године у канцеларији Епископског двора у Карловцу. На поменутој седници разматрана су текућа питања из живота и рада Епархије горњокарловачке, Црквених општина и подручних парохија. Епископ г. Герасим по окончању заседања, закључио је рад седнице захваливши се присутнима на одазиву и учешћу у раду одбора.

Након више од две деценије – нови кров на Епархијском двору

| 29/03/2019 |

Након више од две деценије чекања, стари Епархијски двор Епархије горњокарловачке у Карловцу добио је нови кров на обновљеном делу зграде у Мажуранићевој улици.

Стари Епархијски двор у Карловцу који се налази у Радићевој улици у строгом центру Града Карловца, сазидан је 1882. године а почетком двадесетог века, дозидано је крило зграде у Мажуранићевој улици. Кроз карловачку историју, поменута зграда имала је веома важан духовни, културни и просветни значај. Од 1947. до 1993. године, у њој се налазило седиште Епархије горњокарловачке.

Двор је девастиран и миниран 25. децембра 1993. године, услед ратних дешавања на овим просторима, а починиоци никада нису пронађени.

Обнова поненутог здања траје више од десетак година, и до данас су видљиви мали помаци. Финасије које се издавајају на нивоу Републике Хрватске, углавном из Министарства културе, веома су мала да покрију финасирање најмањег грађевинског захвата на Епархијској и црквеноопштинској згради. Такође, ситуација није ни мало боља на градском, а нарочито на регионалном нивоу, јер Град Карловац издваја врло мала финансијска средства. Крајем марта месеца текуће године, на обновљеном делу Епархијског двора

у Мажуранићевој улици, постављена је кровна конструкција, а постаљање црепа је тренутно у току. Поменути радови финасирани су средствима Министарства културе Владе Републике Хрватске и Министарства регионалног развоја и фондова Европске уније.

Трећа недеља Великог поста – Крстопоклона

| 31/03/2019 |

„Ако хоће ко за мном да иде, нека се одрекне себе и узме крст свој и за мном иде.“

У трећу недељу Великог поста – Крстопоклону, дана 31. марта на празник Светог Кирила Јерусалимског, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим служио је Свету Литургију Светог Василија Великог у Саборном храму Светог оца Николаја у Карловцу.

Саслуживали су протопрезвитер-ставрофор Радослав Анђелић, презвитер Дарко Дугоњић, презвитер Саша Кремић и ђакон Будимир Кокотовић.

У својој Архипастирској беседи на крају сабрања, Епископ г. Герасим је произнео беседу о

значају Часног и животворног Крста Господњег, истакавши „да ако хоћемо да лакше живимо у овом свету, морамо се наоружати Христовим врлинама, трпљењем смирењем, љубављу и милосрђем.“

Проваљен храм Светог Николаја у Пули

| 31/03/2019 |

У ноћи са суботе на недељу (30/31. марта) или дан раније, непознати починиоци (починиоц) провалили су у православни храм Светог оца Николаја у Пули. Провала се десила на начин да су провалили улазна врата од стране дворишта. Из храма су поред мање количине новца који је био добровољним прилогом намијењен за обнову храма, однијели из олтара дио Светих сасуда, тачније путир, кашикицу, те један већи ручни престолни крст, и једно мање столно кандило. Свештеник је о провали обавјестио полицију, која је обавила детаљан увиђај на лицу мјеста.

Празник Благовести у Пули

| 07/04/2019 |

У четврту недељу Часног и Великог поста и уједно на празник Благовести, дана 07. априла 2019. године, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим началствовао је Евхаристијским сабрањем у

храму Светог оца Николаја у Пули. Преосвећеном Господину Епископу саслуживали су: протопрезвитер-ставрофор Горан Петковић, презвитер Јован Галамић, презвитер Дарко Дугоњић, ђакон Јован Сретеновић (Епархија шабачка) и ђакон Будимир Кокотовић. Свештена Епархија горњокарловачка тог дана је постала богатија за још једног посланика на Њиви Господњој. Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим по благодати и Дару Пресветога и Животворнога Духа, даном Светим Апостолима и Ученицима, од којих је примио власт да дели различите чинове и степене онима који се удостојише, рукоположио је ипођакона Илију Јовића у чин ђакона. У својој Архипастирској беседи на крају сабрања, Епископ г. Герасим честитао је верном народу Благовести – Празник почетка нашега спасења, упутивши их на искрени пост и молитву како би се достојно припремили за прославу највећег хришћанског Празника Васкрсења, којим је Христос победио грех, смрт и ђавола. На крају беседе, нагласио је, данашњим даном великим и радосним за читаву Епархију горњокарловачку, јер је рукоположен нови посленик на Њиви Господњој, коме је пожелео да ревносно обавља службу на корист Свете Цркве наше.

Обнова храмова у парохији грачачкој

| 12/04/2019 |

Благословом Његовог Преосвештенства Епископа горњокарловачког г. Герасима, започети су радови на обнови храмова у местима Мала Попина, Штикада и Зрмања. Храм Силаска Светог Духа на Апостоле у месту Мала Попина, за време послењег рата девастиран је и запаљен 1995. године. Захваљујући добровољним прилозима верника, пореклом из овог краја, а посебно господину Ђури Будимиру из Канаде, на храму је почела обнова 2018-2019. године. Урађена је бетонска серклажа на храму и звонику, као и комплетна дрвена конструкција крова и звоника. У наредном периоду на храму у Малој Попини завршиће се лимарски радови. О зидању овог храма нема тачнијих података сем да је на војној карти Хабзбуршке монархије из 1774/1775 уцртана као капела. Храм Светих апостола Петра и Павла у Штикади, сазидан је у периоду од 1898. до 1899. године, по пројекту познатог аустријског архитекте Хермена Болеа, а оштећен је за време Другог светког рата. Након рата, комунистичке власти храм Светих апостола Петра и Павла претворили у задружну шталу. Средствима Министарсва културе Републике Хрватске, храм у Штикади је у фази обнове. До сада је извршено

армирање зидова као и израда лучних армираних носача (за будући свод на лађи храма) као и покривање звоника. Захваљујући доброворним прилозима верника прореклом из овог краја, почела је обнова храма Светог оца Николаја у Зрмањи. На храму је обновљена капа звоника и прекривена фалцаним лимом. Крст на звонику храма даривао је господин Жељко Војновић из Зрмање, тренутно настањен у Новом Саду. На храму је замењена столарија а на звонику су постављене нове гриље.

Света Архијерејска Литургија у Плашком

| 14/04/2019 |

У пету недељу Великог поста, дана 14. априла, на празник Свете Марије Египћанке, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим служио је Свету Литургију Светог Василија Великог у Саборном храму Ваведења Пресвете Богородице у Плашком, древном седишту Епархије горњокарловачке. Преосвећеном Господину Епископу саслуживали су: протопрезвитер-ставрофор Јеленко Стојановић, протопрезвитер Милан Симић, презвитер Дарко Дугоњић, презвитер Саша Кремић и ђакон Будимир Кокотовић. У својој Архијерејској беседи на крају сабрања, Епископ г. Герасим поучио је верни народ о данашњем прочитаном

Јеванђељу, истакавши подвиге Свете Марије Египћанке. На крају беседе, Епископ је представио и увео у дужност новог пароха парохије плашчанске у Плашком – презвитера Сашу Кремића. Након Литургијског сабрања уприличена је Трпеза Љубави у парохијској сали за све који су својим присуством увеличали данашњи дан.

Прослава празника Цвети у манастиру Гомирију

| 21/04/2019 |

„Осана на висинама! Благословен Онај који долази у име Господње!“ На дан када се молитвено сећамо и прослављамо улазак Господа нашега Исуса Христа у Јерусалим, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим, служио је Свету архијерејску Литургију у манастирском храму Рођења Светог Јована Претече у Гомирију. Преосвећеном Господину Епископу саслуживали су архимандрит Михаило, презвитер Дарко Дугоњић и ђакон Будимир Кокотовић. Честитајући сабраним верницима данашњи празник, Епископ г. Герасим поучио је верни народ о значају данашњег празника – Цвети, у који прослављамо успомену на царски и свечани улазак Господа Исуса Христа у Јерусалим, који је јашући на магарету, шест дана пре Пасхе, дошао у овај Свети град. Том приликом

народ је Христа дочекао као Цара, простирући своје хаљине и гранчице дрвећа, носећи у рукама палмове гранчице. После заамвоне молитве и опхода око манастирског храма освећене су врбине гранчице као симбол поздрава и дочекивања Господњег у срцима свих верних.

Света Тајна Јелеосвећења у Богородичином манастиру

| 24/04/2019 |

У среду, 24. априла 2019. године, последње недеље поста, као и претходних година, на Свету Тајну Јелеосвећења у манастиру Пресвете Богородице Тројеручице у Доњем Будачком, окупио се велики број верника из Епархије горњокарловачке као и из осталих крајева. Свету Тајну Јелеосвећења служио је Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим уз саслужење протопрезвитера-ставрофора Миће Костића, протопрезвитера Слободана Дракулића, протопрезвитера Милана Симића, презвитера Дарка Дугоњића, презвитера Бранка Сантрача, презвитера Саше Кремића и ђакона Будимира Кокотовића. По окончању Свете Тајне Јелеосвећења, трудом архимандрита мр Наума, приређено је послужење у манастирском конаку за све присутне који су увеличали ово сабрање.

ЕПИСКОП

ПРАВОСЛАВНА ЕПАРХИЈА ГОРЊОКАРЛОВАЧКА

Славе Рашкај 14; 47 000 Карловац; Република Хрватска

телефон: 00385 (0)47 642 531; факс: 00385 (0)47 642 532; e-mail: episkop@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КАРЛОВЦУ (I)

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР РАДОСЛАВ АНЂЕЛИЋ

Тина Ујевића 5; 47 000 Карловац

mob: +385 (0)98 563 613
e-mail: prva.karlovacka@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У РИЈЕЦИ (I)

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР МИТКО КОСТИЋ

Ивана Зајца 24/1; 51 000 Ријека

tel: +385 (0)51 335 399 • faks +385 (0)51 324 160
e-mail: prva.rijeka@eparhija-gornjokarlovacka.hr
mob: +385 (0)91 5148250

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПУЉИ

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР ГОРАН ПЕТКОВИЋ

Перој 19; 52 215 Водњан

tel: +385 (0)52 520 654 • faks +385 (0)52 520 654
e-mail: spco.pula@eparhija-gornjokarlovacka.hr
mob: +385 (0)98 9793038

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КАРЛОВЦУ (II)

ПРОТОЈЕРЕЈ МИЛИДРАГ СТОКАНОВИЋ

Амброза Враницанија 6; 47 000 Карловац

mob: +385 (0)95 776 776 9
e-mail: druga.karlovacka@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У РИЈЕЦИ (II)

ЈЕРЕЈ ЈОВАН ГАЛАМИЋ

Ивана Зајца 24/3; 51 000 Ријека

tel: +385 (0)51 319 064 • mob: +385 (0)95 7233564
e-mail: druga.rijeka@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ОГУЛИНУ

ПРОТОЈЕРЕЈ МИЛАН СИМИЋ

Б. Франкопана 16; 47 300 Огулин

tel: +385 (0)47 532 475 • mob: +385 (0)98 1300531
e-mail: spco.ogulin@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КАРЛОВЦУ (III)

ЈЕРЕЈ ДАРКО ДУГОЊИЋ

Драгутина Домјенића 17, 47000 Карловац

mob: +385 (0)99 430 2121
e-mail: treca.karlovacka@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ГОСПИЊУ/СЛИЊАНУ

ЈЕРЕЈ ДРАГАН МИХАЛОВИЋ

Ул. Специјалне Јединице Полиције 16; 53 000 Госпић

mob: +385 (0)97 6682641
e-mail: spco.gospic@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДОЊОЈ ЛАПЦИ

ПРОТОНАМЕСНИК ПРЕДРАГ СУШИЋ

Маршала Тита 11; 53 250 Доњи Лапач

tel: +385 (0)53 765 154 • mob: +385 (0)95 871 6269
e-mail: spco.donji-lapac@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОЛАРИЋУ

ЈЕРЕЈ БРАНКО САНТРАЧ

Коларић 67; 47 220 Војнић

tel: +385 (0)47 883 519 • fax: +385 (0)47 883 519
mob: +385 (0)95 797 2549
e-mail: spco.kolaric@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У С. МОРАВИЦАМА

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР ЈЕЛЕНКО СТОЈАНОВИЋ

Докмановићи 10; 51 325 Моравице

tel: +385 (0)51 877 137 • fax: +385 (0)51 877 137
mob: +385 (0)98 801051
e-mail: spco.moravice@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ГРАЧАЦУ

ЈЕРЕЈ ПРЕДРАГ ПАНТЕНАЋ

К. Степинца 82; 23 440 Грачац

tel: +385 (0)23 7890 864 • fax: +385 (0)23 7890 865
mob: +385 (0)99 5962569
e-mail: spco.gracac@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ТОПУСКОЈ

ПРОТОЈЕРЕЈ МИЛС РИСТИЋ

Прилаз г. Драшковића 2а; 44 415 Топуско

tel: +385 (0)44 733 329 • fax: +385 (0)44 733 329
mob: +385 (0)91 5850546
e-mail: spco.topusko@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДРЕЖНИЦИ

ПРОТОЈЕРЕЈ МИЛОШ БРЕЉ

Центар 66 47 313 Дрежница

tel: +385 (0)47 56 6179 • fax: +385 (0)47 566 351
mob: +385 (0)98 9833538
e-mail: spco.dreznica@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПЛАШКОЈ

ЈЕРЕЈ САША БРЕЖИЋ АДМИНИСТРАТОР ПАРОХИЈЕ

Прве гардијске бригаде 1/а; 47 304 Плашки

mob: +385 (0)98 130 0531
e-mail: spco.plaski@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ГЛИНИ

ПРОТОЈЕРЕЈ СЛОБОДАН ДРАКУЊИЋ

Хрватска 20; 44 400 Глина

tel: +385 (0)44 880 615 • fax: +385 (0)44 880 615
mob: +385 (0)98 977 1732
e-mail: spco.glina@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОРЕНИЦИ

ПРОТОНАМЕСНИК НИКОЛА МАЛОБАБИЋ

Девете гардијске бригаде 26; 53 230 Кореница

tel: +385 (0)53 756 367 • fax: +385 (0)53 756 367
mob: +385 (0)95 8061838
e-mail: spco.korenica@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПЕТРИЊИ

ПРОТОЈЕРЕЈ САША УМИЋЕВИЋ

Владимира Назора 13; 44 250 Петриња

tel: +385 (0)44 813 419 • fax: +385 (0)44 813 419
mob: +385 (0)95 5114669
e-mail: spco.petrinja@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ОТОЧУ

ПРОТОНАМЕСНИК СЛАЂАН НИКИЋ

Трг др. Фрање Туђмана 5; 53 220 Оточац

tel: +385 (0)53 771 285 • mob: +385 (0)98 9002171
e-mail: spco.otocac@eparhija-gornjokarlovacka.hr

МАНАСТИР РОЂЕЊА Св. ЈОВАНА У ГОМИРЈУ

АРХИМАНДИРИТ МИХАИЛО (БУЋУБЕВИЋ)

Рибњак 23; 51 327 Гомирје

tel: +385 (0)51 878188 • fax: +385 (0)51 878188
mob: +385 (0)91 7814314
e-mail: manastir.gomirje@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОСТАЈНИЦИ

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР СЛАВИША СИМАКОВИЋ

Даворина Трстењака 5; 44 430 Костајница

mob: +385 (0)95 8787 197
e-mail: spco.kostajnica@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДВОРУ

ПРОТОНАМЕСНИК ЈУГОСЛАВ МАКСИМОВИЋ

Миле Б. Чађе 46; 44 440 Двор

tel: +385 (0)44 871 811 • fax: +385 (0)44 871 811
mob: +385 (0)95 5094328
e-mail: spco.dvor@eparhija-gornjokarlovacka.hr

МАН. БОГОРОДНЦЕ ТРОЈЕРУЧНИЦЕ У Д. БУДАЧКОЈ

АРХИМАНДИРИТ МР НАУМ (МИЛОВИЋ)

Доњи Будачки 6; 47 242 Крњак

tel: +385 (0)47 718 206 • fax: +385 (0)47 718 206
mob: +385 (0)99 744-002-9
e-mail: manastir.trojerucica@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ЗАСТРЕБАРСКОЈ

ЈЕРЕЈ ДАРКО ДУГОЊИЋ АДМИНИСТРАТОР ПАРОХИЈЕ

Драгутина Домјенића 17; 47000 Карловац

mob: +385 (0)99 430 2121
e-mail: treca.karlovacka@eparhija-gornjokarlovacka.hr

фото: Марко Вујичић

